

Sygn. akt: III AUa 811/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak (spr.)

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **Z. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt: VIII U 4330/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 811/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie Z. Ś. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. z dnia 12 września 2012 r. stwierdzającej, że z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wnioskodawca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach od 1 sierpnia 2005 r. do 17 września 2007 r., od 21 grudnia 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. i od 1 lipca 2009 r. oraz nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 lipca 2009 r. oraz określającej miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy z wymienionego tytułu.

Zaskarżony wyrok sądu pierwszej instancji zapadł w następującym stanie faktycznym:

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2008 r. ZUS II Oddział w Ł. stwierdził, że Z. Ś. nie podlega ubezpieczeniom społecznym w okresie od 1 sierpnia 2005 r. do 31 października 2005 r. z tytułu umowy zlecenia oraz od 1 listopada 2005 r. z tytułu umowy o pracę nakładczą zawartych z płatnikiem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł..

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek. W dniu 8 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. VIII U3145/08 odwołanie płatnika oddalił. Z. Ś., pomimo powiadamiania go o terminach rozpraw, nie brał

udziału w tymże postępowaniu. Prawomocnym wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 1289/11 oddalił apelację (...) spółki z o.o.

Od 1 lipca 2009 r. wnioskodawca zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, jednakże w deklaracjach rozliczeniowych rozliczał i opłacał jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie. Przywołując treść przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie, które zainicjowało postępowanie sądowe w sprawie niniejszej, odnosi się do decyzji ZUS z dnia 12 września 2012 r. stwierdzającej podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, nie podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu oraz określającej wysokość miesięcznych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy z zarzutem nie rozstrzygnięcia kwestii dotyczącej podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracy nakładczej. Powyższy zarzut Sąd Okręgowy ocenił jako całkowicie chybiony, albowiem w postępowaniu w sprawie VIIIU 3145/08 kwestia ta została rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem przez Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalającym apelację płatnika składek, a zatem wnioskodawca nie podlega ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu umowy zlecenia oraz umowy o pracę nakładczą zawartej z (...) w okresie od 1 sierpnia 2005 r. do 31 stycznia 2009 r. W okresie tym zatem objętym prawomocną decyzją, z uwagi na brak innego tytułu do ubezpieczenia, wnioskodawca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 sierpnia 2005 r. do 17 września 2007 r. i od 21 grudnia 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy zaznaczył ponadto, że wnioskodawca w sposób prawidłowy był powiadamiany o terminach rozpraw w sprawie VIIIU 3145/08 oraz o terminie rozprawy apelacyjnej, ale podjął decyzję o nie uczestniczeniu w tym procesie, zatem nie może twierdzić, że kwestia ta nie została prawomocnie rozstrzygnięta. Z uwagi na powyższe wniosek wnioskodawcy o zawieszenie postępowania Sąd Okręgowy oddalił. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy zaznaczył ponadto, że od 1 lipca 2009 r. wnioskodawca zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, jednakże w deklaracjach rozliczeniowych rozliczał jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne i ją opłacał, zatem w konsekwencji nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 lipca 2009 r.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją ubezpieczony wnosząc o jego uchylenie oraz o zmianę, ewentualnie o przekazanie sprawy do rozpoznania organowi rentowemu. Wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania w stopniu mającym wpływ na treść orzeczenia. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że organ rentowy jest zobowiązany do wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia dowodów istniejących w sprawie, a takim dowodem jest nie tylko wynik postępowania zawisłego na podstawie art. 83a u. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w sprawie ponownego ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu umowy o pracę nakładczą, ale i użyte w nim argumenty prawne i faktyczne. Apelujący wskazał, że celem ponownego ustalenia w trybie art. 83a ust. 1 ustawy jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały ex lege przed wydaniem weryfikowanych decyzji ZUS. Uzasadnieniem dla ponowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją organu ubezpieczeń społecznych, wyznaczającym jego cel, jest niezgodność zawartego w niej rozstrzygnięcia z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego, powstałą na przykład na skutek popełnionych przez organ uchybień wobec norm prawa materialnego czy procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Z. Ś. jest niezasadna, bowiem Sąd Okręgowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

Na wstępie stwierdzić należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza treść decyzji organu rentowego, od której wniesiono odwołanie, i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. sygn. II UZ 52/99, opubl. OSNP 2000/15/601, Lex 40789; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. sygn. II UK 275/11, opubl. Lex nr 1215286). Przedmiot i zakres rozpoznania w niniejszej sprawie wyznaczała zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 września 2012 r., którą ZUS stwierdził podleganie Z. Ś. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach od 1 sierpnia 2005 r. do 17 września 2007 r., od 21 grudnia 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. i od 1 lipca 2009 r., stwierdził nie podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 lipca 2009 r. z tego tytułu, jak również określił miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Poza sporem jest, że Z. Ś. w okresie objętym zaskarżoną decyzją ZUS z dnia 12 września 2012 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika jednoznacznie, że w objętych zaskarżoną decyzją okresach czasu od 1 sierpnia 2005 r. do 17 września 2007 r., od 21 grudnia 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. i od 1 lipca 2009 r. wnioskodawca, poza prowadzoną pozarolniczą działalnością gospodarczą, nie miał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Wyłączenie wnioskodawcy z ubezpieczeń społecznych z tytułu zawartych z płatnikiem składek (...) spółką z o.o. z siedzibą w Ł. na przestrzeni okresu czasu od 1 sierpnia 2005 r. do 31 stycznia 2009 r. umów zlecenia i umowy o pracę nakładczą nastąpiło decyzją ZUS z dnia 5 sierpnia 2008 r., od której to decyzji odwołanie złożył płatnik składek (...) spółka z o.o. Odwołanie płatnika od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 8 czerwca 2011 r. wydanym w sprawie sygn. VIII U3145/08. Ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego podzielił Sąd Apelacyjny, który wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie III AUa 1289/11 oddalił apelację płatnika. Powyższy prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego nie tylko nie mógł pozostać bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy dotyczącej odwołania wnioskodawcy od decyzji stwierdzającej jego podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, lecz z uwagi na treść regulacji zamieszczonej w art. 365 § 1 k.p.c. miał charakter wiążący nie tylko dla stron i sądu, który go wydał, lecz również dla innych sądów oraz organów państwowych i administracji publicznej. Wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca orzeczenia merytorycznego, do którego należy wyrok oddalający odwołanie, musi być brana pod uwagę w kolejnym postępowaniu, w jakim pojawia się dana kwestia, nie podlegająca ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza bowiem niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I UK 239/10, opubl. LEX nr 738532). W sprawie niesporne jest również i to, że od 1 lipca 2009 r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej wnioskodawca zgłosił się tak do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jak i do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jednakże opłacał z tego tytułu jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

W świetle powyższych okoliczności Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że pozarolnicza działalność gospodarcza w okresie od 1 sierpnia 2005 r. do 17 września 2007 r., od 21 grudnia 2007 r. do 31 stycznia 2009 r. i od 1 lipca 2009 r. jest dla Z. Ś. obowiązkowym tytułem do ubezpieczeń społecznych skarżącego. Na mocy przepisów art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1442, ze zm.) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Okres podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom określa przepis art. 13 pkt. 4, zgodnie z którym osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulujący obowiązek podlegania ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jest przepisem bezwzględnie obowiązującym. Obowiązkowe (a zatem przymusowe) ubezpieczenia emerytalne i rentowe powstają automatycznie, z mocy prawa, w momencie zaistnienia po stronie ubezpieczonego okoliczności, z którymi ustawa wiąże powstanie określonego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. W tej sytuacji, w związku z brakiem innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w wymienionych wyżej okresach stanowiła dla wnioskodawcy prowadzona pozarolnicza działalność gospodarcza. Z kolei

brak opłacania składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, z mocy art. 14 ust. 2 pkt. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skutkować musiało ustaniem tego ubezpieczenia od dnia 1 lipca 2009 r.

Z uwagi na powyższe podniesiony przez apelującego zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego ocenić należało jako całkowicie chybiony. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nie popełnił żadnych uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

Na marginesie tylko zaznaczyć należy, że przywołany przez skarżącego w apelacji przepis art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż dotyczy decyzji podejmowanych przez organ rentowy z urzędu lub na wniosek strony zainteresowanej zmianą lub uchyleniem ostatecznej decyzji organu rentowego i wymaga przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Skarżący z takim wnioskiem o ponowne ustalenie jego prawa do organu rentowego nie występował, a tym samym Sąd Okręgowy nie miał obowiązku rozpatrywania kwestii podlegania przez niego ubezpieczeniom społecznym w trybie art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W tym stanie rzeczy, podzielając w pełni stanowisko Sądu Okręgowego i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.